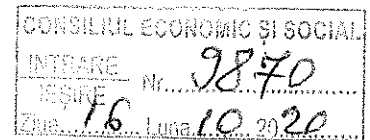

EXPUNERE DE MOTIVE
LEGE
PRIVIND PARTENERIATUL DE VIAȚĂ

Analizând cerințele societății moderne și având în vedere insuficiențele reglementărilor în vigoare, **prezenta propunere legislativă are drept obiect instituirea și reglementarea parteneriatului de viață.**

Valorile și moravurile care ghidează relațiile sociale sunt într-o continuă evoluție, având un impact puternic asupra modului în care cetățenii români aleg să își organizeze viața intimă și privată. Unul din cele mai importante aspecte ale acestei vieți este întemeierea unei familii și intrarea într-o uniune liber consimțită pentru ocrotirea acesteia.

În acest context, actualizarea legislației pentru acomodarea parteneriatului de viață este necesară pentru rectificarea insuficiențelor reglementărilor în vigoare. Spre exemplu, deși căsătoria reprezintă, din punct de vedere tradițional și juridic, singura instituție care oferă cetățenilor un cadru legal propice pentru formarea și ocrotirea relațiilor de familie, analizele sociologice actuale ne arată că o parte a populației își organizează deja viața de cuplu în afara căsătoriei. Această realitate constituie consecința unor schimbări de percepție majore ale românilor referitoare la instituția căsătoriei, viața sexuală și procreare. Astfel, se observă că un procent de 3,5% din cetățenii României, alte analize sociologice sugerând chiar procente de 7-10%, trăiesc într-o formă de uniune civilă, nerecunoscută însă legal.

Subprodusul îngrijorător al acestei schimbări comportamentale este apariția unei situații de **vid legislativ** – forma de conviețuire a acestui procent din populația României se regăsește în afara incidenței legii și, deci, nu beneficiază de o serie de drepturi, precum: dreptul la protecția vieții private și a vieții de familie, dreptul la alegerea regimului care guvernează relațiile patrimoniale dintre parteneri, dreptul la moștenire al partenerului supraviețuitor, obligația de întreținere, drepturi privind asistența socială, asigurările sociale și de sănătate și drepturi în relația cu copiii.

Absența acestor drepturi se resimte și mai pregnant în contextul crizei generate de răspândirea virusul SARS-CoV2. Persoanele aflate într-o formă de conviețuire nerecunoscută de lege întâmpină dificultăți în vizitarea partenerilor de viață la spital, sunt separați în cadrul izolării sau nu beneficiază de drepturi de moștenire asupra bunurilor comune în eventualitatea în care partenerul decedează.

Totodată, acest vid legislativ **restrânge inclusiv exercitarea dreptului la viață privată** în cazul cuplurilor de același sex, contribuind la perpetuarea discriminării împotriva membrilor minorităților sexuale din România. Potrivit Constituției României, individul este liber să

dispună de el însuși cu privire la aspectele ce țin de dreptul la viață intimă, familială privată, atâta timp cât nu încalcă drepturile și libertățile altora, ordinea publică sau bunele moravuri.

Mai mult, conform pct. 41 din considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 534/2018, „relația pe care o are un cuplu format din persoane de același sex intră în sfera noțiunii de «viață privată», precum și a noțiunii de «viață de familie», asemenea relației stabilite într-un cuplu heterosexual, fapt ce determină **incidența protecției dreptului fundamental la viață privată și de familie (...)**” De asemenea, „persoanele de același sex, care formează cupluri stabile, au dreptul de a-și exprima personalitatea în interiorul acestor relații și de a beneficia, în timp și prin mijloacele prevăzute de lege, de o **recunoaștere legală și judiciară a drepturilor și îndatoririlor corespunzătoare.**” Astfel, în absența unui cadru legal adecvat pentru sprijinirea și ocrotirea drepturilor familiale în afara instituției căsătoriei, cuplurile de același sex nu își pot exercita pe deplin dreptul la viață privată și familială.

Astfel, noțiunea de „parteneriat de viață” își are justificarea și în **dreptul persoanei la viață familială** și respectarea și ocrotirea vieții familiale, și nu în dreptul la căsătorie, noțiunea de familie fiind „complexă, cuprinzând inclusiv raporturile de familie de fapt, distinct de relațiile de familie rezultând din căsătorie” (pct. 40 din considerentele Deciziei nr. 580/ 2016 a Curții Constituționale).

Introducerea parteneriatului de viață în Codul civil aduce de la sine și modificarea unor legi existente, care, în prezent, împiedică reflectarea realității obiective a relațiilor sociale moderne în legislația română. Astfel, pentru armonizarea legislației este obligatorie abrogarea alin. (3) al articolului 277 din Legea nr. 287/2009, potrivit căruia:

(3) Parteneriatele civile dintre persoane de sex opus sau de același sex încheiate sau contractate în străinătate fie de cetățeni români, fie de cetățeni străini nu sunt recunoscute în România.”

De asemenea, este necesară și modificarea Legii nr. 119/1996, privind actele de stare civilă și a art. 99 din Codul civil pentru includerea parteneriatului de viață în Registrul național de evidență a persoanelor, precum și a Legii nr.134/2010.

Amânarea sau întârzierea reglementării parteneriatului de viață aduce, de asemenea, **pagube semnificative de imagine României** în raport cu celelalte state membre ale Uniunii Europene, deoarece statul român nu își îndeplinește obligația de a acorda protecție egală formelor de conviețuire recunoscute în alte state europene. Parteneriatul de viață, numit și „parteneriat civil” (în cele majoritatea statelor) sau „parteneriat înregistrat” (Austria, Danemarca), este reglementat în marea majoritate a țărilor europene: Andora, Austria, Belgia, Croația, Republica Cehă, Danemarca, Elveția, Estonia, Finlanda, Franța, Germania, Islanda, Irlanda, Luxemburg, Marea Britanie, Olanda, Norvegia, Portugalia, Slovenia, Spania, Suedia, Ungaria. Deși decizia de a introduce parteneriatul de viață cade sub incidența reglementării naționale și nu a dreptului

europenean, **absența acestuia produce efecte nedorite pentru cetățenii europeni**, precum afectarea dreptului european la liberă circulație și ședere (decizia Curții de Justiție Europene în cazul Coman-Hamilton și decizia Curții de la Strasbourg în cazul Orlandi și alții c. Italia).

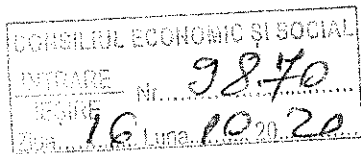
La începutul anului 2020, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) a deschis cazul în care Asociația ACCEPT, reprezentând 21 de familii aparținând minorităților sexuale, deci 42 de petenți, cere României reglementarea unei forme de parteneriat civil pentru a asigura recunoașterea și protejarea prin lege a vieții lor private și de familie. În această cauză, intitulată Buhuceanu și Ciobotaru c. România, este invocat articolului 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Într-o speță asemănătoare, Oliari și alții c. Italia, CEDO decis că Italia încalcă Convenția Europeană a Drepturilor Omului, tocmai pentru că nu a adoptat legislația necesară pentru ocrotirea dreptului cuplurilor de același sex de a-și întemeia o familie. În consecință, un an mai târziu, Italia a adoptat Legea nr. 76/2016, prin care reglementează parteneriatul civil pentru persoane de același sex. Luând în considerare și hotărârea Curții de la Strasbourg în cauza Schalk și Kopf c. Austria, este limpede că adoptarea unei legi privind parteneriatul de viață ar trebui să constituie o urgență pentru România, în calitatea sa de stat membru al Consiliului Europei.

Este datoria statului român să asigure populației un cadru legal adecvat care să reflecte în mod obiectiv realitatea socială. Este datoria statului să respecte și să ocrotească drepturile cetățenilor români, rectificând reglementările ce încurajează discriminarea minorităților și împiedică deplina exercitare a drepturilor cetățenești. România va trebui să se alinieze, mai devreme sau mai târziu, standardelor de civilizație europeană. Având în vedere argumentele prezentate, adoptarea Legii privind parteneriatul de viață ar reprezenta un pas major în această direcție, dar și o necesitate legislativă pentru protejarea drepturilor cetățenilor României.

Inițiator

Ovidiu Alexandru Rațchi, Deputat PNL

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

Camera Deputaților

LEGE

privind Parteneriatul de viață

Art. 1

- (1) Prezenta lege reglementează cadrul legal al parteneriatului de viață.
- (2) Parteneriatul de viață reprezintă uniunea liber consimțită dintre două persoane fizice în vederea organizării vieții lor comune, care va fi recunoscută și protejată ca viață de familie.
- (3) În înțelesul prezentei legi, termenii și expresiile de mai jos au următorul înțeles:
- a) *convenția de parteneriat de viață* este actul prin care se încheie, în fața unui notar public, parteneriatul de viață;
  - b) *partenerul de viață* este persoana fizică care a încheiat un parteneriat de viață în vigoare;
  - c) *persoană în parteneriat de viață* este starea civilă a persoanei fizice care a încheiat un parteneriat de viață;
  - d) *certificatul de parteneriat de viață* este extrasul din Registrul de stare civilă care atestă încheierea parteneriatului de viață;
  - e) *partenerul supraviețuitor* este partenerul care rămâne în viață ulterior decesului celuilalt partener, atâta timp cât parteneriatul de viață nu încetase anterior decesului;
  - f) *domiciliul comun* este domiciliul în care conviețuiesc partenerii.

Art. 2

Libertatea individuală privind alegerea unei partener de viață nu poate fi afectată de discriminări bazate pe rasă, etnie, opțiune sexuală, în acord cu Constituția și cu tratatele la care România este parte.

Art. 3

(1) Parteneriatul de viață se încheie și este valabil prin consimțământul personal, deplin și liber al viitorilor parteneri, exprimat individual, în scris, într-o convenție de parteneriat de viață, în fața unui notar public.

(2) Convenția de parteneriat de viață conține consimțământul personal, deplin și liber al partenerilor de a forma o uniune liber consimțită în vederea organizării vieții comune, precum și o declarație pe propria răspundere privind îndeplinirea condițiilor legale pentru încheierea unui parteneriat de viață.

(3) Convenția de parteneriat de viață nu poate fi încheiat prin mandatar.

Art. 4

(1) În convenția de parteneriat de viață, partenerii stipulează pe propria răspundere următoarele:

- a) consimțământul personal, deplin și liber al fiecărui partener;
- b) că nu sunt parte a unei căsătorii sau a unui alt parteneriat de viață în vigoare;
- c) că au luat la cunoștință prevederile acestei legi;
- d) că nu există niciun obstacol legal referitor la încheierea parteneriatului de viață;
- e) că și-au comunicat reciproc starea sănătății;
- f) domiciliul comun al partenerilor, în cazul în care acesta a fost stabilit.

(2) Partenerii au obligația să facă proba îndeplinirii condițiilor legale pentru încheierea parteneriatului de viață în fața notarului, atunci când acesta solicită.

Art. 5

Parteneriatul de viață este încheiat, valabil sub rezerva împlinirii cumulative a următoarelor condiții:

- a) viitorii partenerii au împlinit vârsta de 18 ani;
- b) nici unul dintre viitorii parteneri nu are statutul civil de persoană căsătorită sau persoană în parteneriat de viață;
- c) minim unul dintre viitorii parteneri este cetățean român, fie este cetățean străin sau apatrid cu domiciliu stabil în România.

Art. 6

(1) Este interzisă încheierea unui parteneriat de viață:

- a) de către un minor;
- b) între rudele în linie dreaptă, precum și cele în linie colaterală până la al patrulea grad inclusiv;
- c) între tutorele și persoana minoră ce se află sub tutela sa;
- d) de către alienatul mintal și debilul mintal.

(2) Dispozițiile lit. b) sunt aplicabile atât persoanelor care au devenit rude prin adopție, cât și între cele a căror rudenie firească a încetat prin efectul adopției.

Art. 7

(1) Notarul public instrumentator întocmește, în condițiile legii, o Încheiere de admitere sau, după caz, de respingere a convenției de parteneriat de viață.

(2) Încheierea de admitere a convenției de parteneriat de viață se transmite Registrului Național al Parteneriatelor de Viață, denumit în continuare R.N.P.V.

(3) Notarul instrumentator solicită prin intermediul R.N.P.V. numărul de certificat de parteneriat de viață de la Registrul Unic al Certificatelor de Parteneriate de Viață din cadrul Direcția pentru Evidența Persoanelor și Administrarea Bazelor de Date, Ministerului Afacerilor Interne.

(4) Serviciul de Stare Civilă eliberează Certificatul de parteneriat de viață, la cererea scrisă a notarului instrumentator, în termen de 3 zile de la depunerea cererii.

(5) La eliberarea Certificatului de parteneriat de viață, notarul instrumentator are obligația de a transmite un exemplar original al acestuia partenerilor și la primăria localității unde își au domiciliul comun partenerii în vederea înscrierii în Registrul de Stare Civilă și Direcției Județene de Evidență a Persoanelor sau, după caz, la Direcția Generală de Evidență a Persoanelor a Municipiului București.

Art. 8

(1) Parteneriatul de viață este încheiat și intră în vigoare la momentul eliberării Certificatului de parteneriat de viață.

(2) Încheierea parteneriatului de viață schimbă starea civilă a persoanei în „persoană în parteneriat de viață”.

(3) Dovada parteneriatului de viață este Certificatul de parteneriat de viață.

Art. 9

Este considerat nul parteneriatul de viață încheiat:

- a) cu nerespectarea prevederilor de la art. 3-6 din prezenta lege;
- b) în orice alt scop decât cel al organizării vieții comune ca viață de familie;
- c) atunci când consimțământul unui partener a fost viciat în condițiile art. 289-299, 301-302 din Codul civil.

Art. 10

(1) Orice persoană poate introduce acțiunea în vederea constatării nulității absolute a parteneriatului de viață, cât timp acesta este în vigoare.

(2) Nu poate fi introdusă acțiunea în vederea constatării nulității absolute după desfacerea parteneriatului de viață, cu excepția cazului în care procurorul acționează pentru apărarea drepturilor minorilor.

Art. 11

Încheierea de respingere a convenției de parteneriat de viață, întocmită de notarul instrumentator, poate fi contestată la instanța de judecată, potrivit legii.

Art. 12

(1) Parteneriatul de viață se desface în următoarele condiții:

- a) prin decesul unuia dintre parteneri;

b) prin acordul comun al celor două părți, exprimat printr-un Acord al părților pentru desfacerea parteneriatului de viață, încheiat în formă autentică în fața unui notar instrumentator;

c) prin decizia unilaterală a unuia dintre parteneri privind desfacerea parteneriatului de viață.

(2) În cazurile prevăzute la alin. (1) lit. b) și c), notarul întocmește și comunică decizia de desfacere a parteneriatului de viață către R.N.P.V. și încheie un Certificat de desfacere a parteneriatului de viață.

(5) Parteneriatul de viață se desface la data emiterii de către notarul instrumentator a Certificatului de desfacere a parteneriatului de viață.

(3) Notarul solicită prin intermediul R.N.P.V. numărul de certificat de desfacere de parteneriat de viață de la Registrul Unic al Certificatelor de Parteneriate de Viață.

(4) La eliberarea Certificatului de desfacere a parteneriatului de viață, notarului instrumentator îi revine obligația transmiterii unui exemplar original al acestuia foștilor parteneri și la primăria localității unde își au domiciliul comun partenerii în vederea înscrierii în Registrul de Stare Civilă, și Direcției Județene de Evidență a Persoanelor sau, după caz, la Direcția Generală de Evidență a Persoanelor a Municipiului București.

Art. 13

(1) La desfacerea parteneriatului de viață, situația bunurilor comune se stabilește de comun acord între parteneri.

(2) În caz de dezacord, cele două părțile pot sesiza instanțele de judecată în ceea ce privește consecințele patrimoniale ale desfacerii parteneriatului de viață.

Art. 14

La desfacerea parteneriatului de viață dintre două persoane de sex diferit, cele două părți vor decide de comun acord situația copiilor născuți în decursul parteneriatului de viață.

Art. 15

În cazul intenției părților de a se căsători, acestea vor realiza demersurile pentru desfacerea parteneriatului de viață prevăzute în prezenta lege la art. 12, alin. (1), lit. b.

Art. 16

(1) Măsurile prevăzute în prezenta lege sunt în competența instanței judecătorești.

(2) Litigiile privind aplicarea dispozițiilor prezentei legi sunt în competența instanței de tutelă, dispozițiile art. 107 din Codul civil se aplică în mod corespunzător.

Art. 17

(1) Partenerii au dreptul la protecția vieții private.

(2) Partenerii au drepturi și obligații egale în cadrul parteneriatului de viață.

Art. 18

Persoana în parteneriat de viață este asimilată soțului în următoarele materii:

- a) obținerea cetățeniei române;
- b) obligația de întreținere;
- c) moștenirea legală sau testamentară;
- d) dreptul la pensie de soț supraviețuitor;
- e) drepturile în materia asigurărilor sociale;
- f) asistență socială;
- g) drepturile pacientului;
- h) asigurările de sănătate, deținând calitatea de aparținător și co-asigurat;
- i) violență domestică;
- j) libera circulație a persoanelor;
- k) regimul incompatibilităților și al conflictelor de interese.

Art. 19

Partenerul beneficiază de 3 zile de concediu cu plată în caz de deces sau boală gravă a celuilalt partener.

Art. 20

- (1) Părțile decid la momentul încheierii parteneriatului de viață regimul relațiilor patrimoniale, alegând între regimul separației bunurilor, al comunității convenționale sau al comunității legale.
- (2) Părțile pot modifica pe parcursul parteneriatului regimul relațiilor patrimoniale.
- (3) Exceptând derogările prevăzute de prezenta lege, partenerilor li se aplică dispozițiile din Cartea a II-a, Titlul II, Capitolul VI din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările ulterioare.

Art. 21

În cazul decesului partenerului titular al contractului de închiriere al domiciliului comun, partenerul supraviețuitor are dreptul de a continua contractul de închiriere.

Art. 22

Partenerii își păstrează numele avut înaintea încheierii parteneriatului de viață.

Art. 23

- (1) În cadrul parteneriatului de viață între persoane de sex diferit:
  - a) paternitatea copiilor născuți sau concepuți în timpul parteneriatului de viață se stabilește prin aplicarea dispozițiilor din materia filiației paterne din afara căsătoriei din Codul civil, art. 408 alin. (3), art. 415 alin. (2) și (3), art. 416, art. 418-420 și art. 424-428.
  - b) partenerul de sex diferit este obligat să asigure protecția și bunăstarea copilului sau copiilor celuilalt partener, dacă aceștia locuiesc și sunt îngrijiți împreună de cei doi parteneri;

c) în lipsa părintelui biologic, partenerul de sex diferit are dreptul de a reprezenta copilul în relațiile cu instituțiile medicale, educaționale și sociale, având calitatea de persoană desemnată care se ocupă cu întreținerea copilului.

d) partenerul care este părintele biologic al copilului poate notifica serviciul public de asistență socială referitor la numele partenerului împreună cu care se ocupă de întreținerea copilului sau copiilor;

(2) Partenerul de sex diferit poate adopta copilul sau copiii partenerului, care exercită singur drepturile părintești asupra copilului sau copiilor, dacă a participat direct și nemijlocit, pentru o perioadă neîntreruptă de cel puțin 5 ani, în cadrul parteneriatului de viață, la creșterea și îngrijirea acestora.

Art. 24

Persoanele fizice de același sex care au încheiat un parteneriat de viață nu au dreptul la adopție.

Art. 25

(1) Cuplurile care au încheiat în mod legal parteneriate de viață pe teritoriul altor state beneficiază de recunoașterea statutului civil lor pe teritoriul României și de aceleași drepturi și obligații precum cuplurile care au încheiat un parteneriat de viață în România.

(2) Căsătoriile între persoane de același sex oficializate pe teritoriul altor state sunt recunoscute drept parteneriate de viață pe teritoriul României, partenerii beneficiind de aceleași drepturi și obligații precum persoanele aflate în parteneriat de viață.

Art. 26

Dispozițiile prezentei legi se completează cu dispozițiile Codului civil.

Art. 27

(1) La data intrării în vigoare a prezentei legi, alin. (3), art. 277 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată în Monitorul Oficial al României, cu modificările ulterioare, se abrogă.

(2) La data intrării în vigoare a prezentei legi, alin. (3), art. 277 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată în Monitorul Oficial al României, cu modificările ulterioare, se completează după cum urmează:

„Este interzisă încheierea unei căsătorii de către persoana care are statutul civil de persoană căsătorită sau persoană în parteneriat de viață.”

Art. 28

Prezenta lege intră în vigoare la 90 de zile de la publicarea în Monitorul Oficial al României.